

jen sladko tak činiti, poněvadž to činíš pro Ježíše, který praví: »Kdo z vás chce být největším, ať se učiní nejmenším.«

Sv. Gertruda měla spolusestru, která bývala umíněna, a často v špatné náladě, a proto nepřívětivě se vyjadřovala. Tu modlila se Gertruda k Pánu Ježíši, aby tuto sestru obrátil, by se změnila, ale Spasitel jí odpověděl: »Proč chceš, abych ji přeměnil? Nevíš ani, jak se pro své chyby v srdci svém pokořuje, a co jí to stojí namáhání, aby je odložila; a jak mohla bys pak následovati mne v sebezapírání, kdyby ona sestra byla úplně tichou a pokornou?«

3. *Pokornou trpělivostí* v protivenství života. Není na světě člověka bez utrpení, neboť Pán Bůh každému naměřil nějaký díl, nějakou míru, aby si tím nebe zasloužil. Jest to úplně stejné, odkud protivenství nás přikvačí, jestli od lidí, aneb od ďábla, aneb z křehkosti lidské. Hleď jen vzhůru, jak jest vůle Boží, a řci: »Otče, ne má, ale tvá vůle se staň!«

Abys se snáze k tak vznešené, nebeské trpělivosti povznesla, nahlédni jen do svého svědomí, jak mnoho urážek jsi Pánu Bohu učinila, a pak ti bude snadnějším z vůle Boží také sama nějaké křivdy trpělivě snášeti. Jak jen se prohřešovaly proti Bohu tvé

oči, tvůj jazyk, tvá vůle, tvé srdce, tvá pamět, tvůj rozum? Není-li to tedy správné, že tyto své údy a síly nyní umrtvuješ a trpělivě Pánu Bohu v oběť přinášíš? A když Pán Ježíš na svém nejsvětějším těle a ve své nejsvětější duši tak mnoho pro tebe trpěl, neměla bys ty k vůli němu také se cvičiti v trpělivosti? I kdybys odměny za to neměla, byla bys povinna tak činiti; ale Pán Ježíš chce ti Tvou trpělivost věčnou odměnou odměniti, každý úd tvého těla trpělivě pro loba trpící dosáhne koruny nesmrtelnosti, každá mohutnost duše pro Krista trpící a bojující bude věčně oslavena. Uvážíš-li vše to, pak jest ti zvolati se sv. Terezií: »Pane, buď trpěti, neb umřít!«, a se sv. Magdalenou z Pazzis: »Pane, nikoliv umřít, nýbrž trpěti!«

Hlava VII.

Panna bojuje proti závisti a žárlivosti.

„Zdaliž oko tvé neslechetné jest, že já dobrý jsem!“ (Matouš 20, 15.)

Bůh uchovejž mne i tebe i všechny ostatní lidi před žárlivostí! Takováto modlitba jest nám tak potřebnou jako náš denní chléb, neboť závist jest ze všech hříchů zlostnější nejvíce ďábelským. Kdežto ostatní hříchy

aspoň z počátku zdánlivě působí jakousi hříšnou radost, činí závist člověka již z počátku nešťastným. A přece jest závist tak velice rozšířena. Nálady myslí mívají nescílněkráté původ svůj v závisti, třebaš že si je snažíme malovati jako pocit zcela odůvodněný a správný.

»Jako praví Pán Ježíš o lásce: »potom poznají všichni, že jste učenníci moji, budete-li mítí lásku jedni k druhým«, tak může zase naopak říci ďábel: »tak pozná se, že jste moji přívrženci, budete-li si navzájem záviděti, jako i já záviděl jsem vám.« (Sv. Vincenc Ferrarský.)

I do duší panenských vplížil se rád tento jedovatý had, a proto musíš mu hlavu rozšlápnouti, aby tě neuštknul. Proto uvaž: 1. *Ohydnou povahu tohoto hříchu!*

Závist jest »zármutek nad cizím majetkem a zdarem«, poněvadž se člověk domnívá, že tím vlastní jeho blahobyť jest umenšen. Jakkoliv je závist dcera pýchy, jest přece též matkou mnohých jiných nepravostí. Dcerami závisti jsou pomluva, nactiutrhaní, škodolibost nad neštěstím bližního, nepřizeň ku štěstí bližního a žárlivost.

Žárlivost jest vášeň, která s velikou horlivostí vyhledává to, co přináší utrpení. Střež se před tímto hadem, zvláště ve

všech duchovních, neboť ďábel staví se tu, jako by byl andělem světla (II Kor. 11. 14.), a dovede i zbožné oklamati, jako by totiž žárlivost nebyla ničím jiným než horlivostí pro čest a slávu Boží. Že se však v to míší snaha po vlastní tvé chvále, toho mnohdy naprosto nepozoruješ pro nedostatek sebesapírání a pokory, kdežto ostatní lidé, kteří poněkud bystřejší jsou, pozorují to zcela dobře.

Tak jest mnohdy některá »zbožná« panna nespokojenou, vidí-li, že jiné více a horlivěji se modlí, více pobožnosti si hledí, déle prodlejí ve zpovědnici, častěji ke stolu Páně přistupují, než jí v jejich poměrech možno jest. Přeje si, by jiné nebyly považovány vůbec za zbožnější, ba ani ne za tak zbožné jako ona, aby sama všude měla první místo. Přeje si sice, aby Bůh byl ctěn a zveleben, ale nikdo nemá toho horlivěji činiti než ona. »Oheň stále hoří, ale ohňka vzplane bez kouře.« (Tomáš Kemp.) Tak dá se i u panen poznati, že nepřejí jiným milosti Boží; neboť nevidí to rády, činí-li jiné hodně mnoho ke chvále Boží, samy však mohou konati jen málo.

Měj tedy, křesťanská panno, v ošklivosti toto ohydné hádě žárlivosti!

2. Uvaž *zhoubný jed tohoto hádět!*

Jak mnoho zlobného působí taková závist ve věcech duchovních i u lidí jinak hodných, ctnostných, jestliže ihned nestvůru tu ze srdce svého vypudí, o tom poučuje sv. Augustin (Serm. 18, ad frat. in eremo). »Závist je oním zlobným molem, který prožírá a ničí purpurový šat ctností; onou housenkou, která hubí zelené nivy, poněvadž závist ničí vše to, co dobré skutky v člověku působí.« Rozumíš dobře slovům těm?

Jak velice prohřešuje se závistivá, žárlivá duše jen *proti Bohu!* Nemá díky pro Boha za všechny milosti a dary, které jí prokázal; spíše nevráží na Pána Boha, že jiným dal více, ano i že jim dal právě tolik jako jí, a reptá proti Pánu Bohu jako oni dělníci ve sv. evangeliu proti hospodáři: »Tito poslední jednu toliko hodinu pracovali, a rovné jsi je učinil nám, kteří jsme nesli břímě dne i horka.« (Mat. 20, 12) Spasitel kárá je, odpovídaje jednomu z nich: »Příteli, nečiním tobě křivdy; zdali jsi z penze denního nesmluvil se mnou? Vezmi, co tvého jest, a odejdi; chci pak i tomu poslednímu dáti jako i tobě. Aneb zdaliž mi nesluší činiti, což chci? Čili oko tvoje nešlechtné jest, že já dobrý jsem?« Chápeš dobře smysl těchto slov? Jak nespravedlivě

a zlomyslně jedná duše žárlivá i *proti svému bližnímu!* Neušetří ani bratra ani sestry, jest zapřisáhlou nepřítelkyní všeho křesťáka. (Aristoteles) Jako nemůže nemocný na zrak snést pohledu na předmět trýpycí se, tak nemůže duchovně chorý, závistivý a žárlivý snést pohledu na zářící přednosti svého bližního.

Kain byl prvním zákeřným ďáblem, neboť od ďábla se naučil hříchu závesti a žárlivosti. »Béda jim, neboť na cestu Kainovu odešli!« (Juda 11.) Pán Bůh trestá závist na světě i po smrti. »Veliké bezpráví by učinil Pán Bůh člověku závistivému, kdyby jej vzal do nebe, neboť by takový umíral zármutkem vida, kterak jiní požívají tak velikých rozkoší, jichž všech on sám toliko nemůže mítí Proto nemůže závistivý přijíti do nebe.« (Sv. Vincenc Ferr.)

3. *Jakých prostředků* proti této ohavné, jedovaté zmiji žárlivosti máš použití? Jakmile se probudí v tobě hnutí závesti a žárlivosti, pomysli sobě:

a) Bůh sám to jest, jenž všechny statky a hodnoty rozdělí, jak sám chce; jednomu dá bohatství, druhému dá chudobu, tohoto poníží, jiného povýší. Vše pozemské jest jenom půjčeno a po krátkém čase bude zase vzato. Proti věčným statkům jsou

časné jako prach. Proto vzbud' žádost po tom, co jest vznešenější! »Nebažme po marné cti a chvále, abychom tím jedni druhých popouzeli, jedni druhým záviděli« (Gal. 5, 26.); nýbrž »snažte se dojíti darů lepších« (1. Kor. 12, 31.), »následujte lásky, žádejte horlivé duchovních darů«. (1. Kor. 14, 1.) Výborný prostředek podává nám též sv. František Sálesský: »Neupřejíme zraků svých přlišně na ony dary, které Bůh jiným uštědřil, abychom pak nepodceňovali těch, které uděлил nám.« Nečiní šťastným člověka statky pozemské, ani významání a vznešené hodnosti, nýbrž poklady v duši. Proto buď pilna těchto vznešenějších statků!

Císař Otto III. odebral se kdysi do kláštera sv. opata Nila a vyzval světce, aby si žádal od něho, cokoliv by chtěl. Nilus položil ruku svou na prsa císařova a pravil: »Nepožadují od Vašeho Veličenstva jiného, leč jen spásu duše Vaší!« Císaři zalily se oči slzami, a prosil, by mu uděлил světec požehnání.

b) Uvaž, že všichni jsme navzájem bratřími a sestrami v Kristu Ježíši, a že se především máme navzájem milovati.

c) Uvaž, že závist duši z nebe vylučuje, za to vítězství nad závistí a žárlivostí bývá

hojně odměněno. Přemáhej také hlavní příčiny této vášně, totiž samolásku a pýchu. Pán Ježíš praví, že, kdo chce býti mezi námi prvým, musí býti služebníkem ostatních. To musí teby býti tvou zásadou, křesťanská panna, chceš-li se státi pravou učenicí Kristovou. Střež se před pomluvou, na cti strháním, haněním, škodolibostí, štváním jednoho proti jinému, rozdmýchováním svárů, neboť toto vše ohyzdne, jedovaté ovoce vyrůstá ze závisti a žárlivosti.

d) Zpytnj své svědomí přísne a vytrvale po více měsíců v tomto ohledu, až nenalezneš více ani nejmenšího prášku žárlivosti proti bližnímu ve své duši. Modli se přitom nepřetržitě za ducha pravé lásky a příznivosti ke všem, za pravou horlivost toliko Boha ve všech věcech hledati, jej toliko svými dary oslavovati na sobě i na jiných. Budiž tvou častou stělnou modlitbou: »Budiž Bůh ve všech věcech zveleben.« (Sv. Benedikt)

Hlava VIII

Panna ostříhá pečlivě svého jazyka.

„Nebývej kvapný jazykem svým.“
(Sirach 4, 34.)

Jsou mnohé duše, které se marností, pošetilostí světských úplně odřeknou, které

pečlivě chrání se každého nebezpečnosti ke hříchu a každou náklonnost ke zlému v srdci potlačují, ale přece často hřeší — jazykem. Mnoho mluvení nebývá nikdy úplné bez hříchu, bez lži, praví Duch sv.

1. Kde jest *pramen* hříchů jazyka? *V srdci* člověka, kde jest sídlo lásky, ale i zdroj všech hříchů. Ze srdce zajisté vycházejí zlá myšlení, vraždy, cizoložství, smilství, krádeže, křivá svědectví, rouhání. (Mat. 15, 19.) Čím srdce oplývá, tím ústa přetékají, praví přísloví. Je-li srdce plno pýchy a samolásky, přetékají nezdídka i ústa vlastní chválou. Je-li srdce plno závisti a žárlivosti, pak i jazyk znamenitě se přičiňuje, by dobré vlastnosti bližního umenšil a slabosti jeho jako zvětšovací sklem zvětšil. Je-li srdce plno nevole a hněvu, pak nemá jazyk nouze o slova urážlivá. Lpí-li srdce na věcech pozemských, na rozkoších, zábavách a marnostech, pak i jazyk vypravuje jen a jen o takových věcech. Je-li srdce neupřímné, jak potom může jazyk mluvit pravdu a býti upřímným? Tedy v hloubi srdce našeho jest příčina hříchů jazyka; chceme-li se jich tudíž zbavit, pak musíme především zlé náklonnosti srdce svého krotiti a vpraviti srdci smysl pro pravé ctnosti. Jen tenkrát budeš nebesky

mluviti, jestli tvé srdce nebesky smýšlí; jen tenkrát nebudeš jiných posuzovati, jestli tvé srdce pokorné; jen tenkrát budeš uslyšeti ty, kteří ti klnou, jestli tvé srdce nepřelivé; jen tenkrát budou řeči tvé mírné a laskavé, jestli tvé srdce tiché a jemné.

Proto *bdi nad svým srdcem*, pak ochráníš také i svého jazyka!

2. Jinou příčinou, že tak mnoho v řečech se prohřešujeme, jest *zlý příklad*. Druzí, s nimiž obcujeme, mají stále co vypravovati, dobré i zlé o tom i onom člověku, tisíce slovinek můžeme se dovědět — zvědavost nás strhne, činíme také k jich řečem poznámky a brzy dáme se strhnouti proudem řeči jako druzí. Mnohdy člověk jinak smýšlí, než jak se mluví, nechce toliko odporovati, ale na konec souhlasí také sám. V poslední povědi jsi toho sice upřímně litovala a opravdové předsevzetí učinila, ale když jsi přišla mezi takové povídačky podruhé, stala jsi se toutéž starou hříšnicí.

Prostředky proti tomu jsou: *Vzdaň* se všem oněm osob, jež ti dávají podnět k nelaskavým řečem, které se na tě nepřisluší. Pravdu dí bl. Tomáš Kempenský: *Kolikrát koliv jsem byl mezi lidmi, vždy stal jsem se horším*. A sv. Terezie do-

konce praví: »I ve zbožných řečech má se člověk mírniti, neboť ze zbožných řečí přejde se rádo na lhostejné, a z lhostejných na hříšné.«

3. Třetí příčinou a pramenem hříšného jazyka jest *neušimavost* k nim. Člověk nedbá jich. Kdyby duše některá jen tak zhruba spočítala hříchy, jichž se lehkomyšlným štěbetáním dopustila jenom za jediný den, kolik by tu bylo vychloubání, kolik lži, opovržlivých posudků, křivého podezřívání, hanění a jak se všechny ty nepravosti jmenují — ó pak by se jistě sama zděsila a zhrzočila! Kolik tisíc slz jest mnohému vyplakati k vůli jedinému lehkomyšlnému, pošetilému klepu! Možná že nemyslíš při svém štěbetání na cizí neštěstí, a vůbec na nic zlého, ale Pán Bůh na to myslí, a bude na to mysliti i při tvém soudu, a douhej možná, že nevystačí všechny tvé ostatní dobré skutky, by smyly s tebe hříchy zlého jazyka.

Proto nikdy si neodpusť, jestli o někom zle mluvila, ožel, oplakávej tuto chybu svou po celý život svůj a číň za to častěji pokání.

Poslyš, co praví Duch sv: »Jazyk moudrých ozdobuje umění; ústa bláznů vylévají bláznovství.« (Přísl. 15, 2.) »Kdo zdržuje

řetě své, učený jest a opatrný; a drahého ducha jest muž učený. Také i blázen, bude-li mlčeti, za moudrého jmin bude, a stákně-li rty své, za rozumného« (Přísl. 17, 27, 28.) »Kdo ostříhá úst svých a jazyka svého, ostříhá od ouzkosti duše své« (Přísl. 21, 23.) »Viděl-lis člověka rychlého v mluvení? Bláznovství se více kdo nadíti může, nežli jeho napravení« (Přísl. 29, 20.) »Zlato své a stříbro své slej, a slovům svým učíš z toho váhu, a ústům svým slélej uzdu rovnou« (Sirach 28, 29.) »Ve mnohém zajisté klesáme všichni; jestli že kdo v slovu neklesá, tenť jest muž dokonalý« (Jak. 3, 2.) »Tak i jazyk jest sice malý, avšak veliké věci provozuje. Až, jak malý oheň, a jak veliký les zapálí!« (Jak. 3, 5.) Kdo pak uhasí tento oheň jazyka? Musíme především Pána Boha za tu milost prositi: »Polož, Pane, stráž rtům mým a ostříhej úst mých!« Pros upřímně při každé denní modlitbě o tuto milost.

Zkoumej pak srdce své, při které příležitosti snáze a častěji hřešíš jazykem, abys se příležitosti té mohla chrániti.

Cvič se v mlčení! To jest veliké, vznešené umění, jež málokterí znají. Odpírej si mnohdy i věci dovolených, abys tím více

jazyk svůj dostala do své moci. Bůh bude ti za to žehnati.

Sv. Vincenc Paulánský nikdy neodpovídal spěšně. Když se ho jedenkrát kdosi ptal, proč se vždycky tak dlouho rozmýšlí, odpověděl: »Musím dříve uvážit, zdali se i Pánu Bohu líbí to, co míním říci.« Proto napomíná sv. Apoštol: »Buď rychlým k slýšení, ale volným k mluvení!«

Hlava IX

Panna chrání se světa a vyhledává samotu.

»Nemilujte svět!
(I. Jan 2, 15.)

S úzkostí vyhledávala nevěsta v Písni Šalomounově svého milého ženicha, jehož již dlouho byla nespatriřla. Běží k pastýřům na poli a ptá se: »Zdali jste viděli toho, jehož miluje duše má? Povězte mi, kde se zdržuje s druhy svými, a kde odpočívá po poledne?« Ale pastýři neměli odpovědi. Tak běží do města a hledá ve všech ulicích, ale nemůže ho nalézt. Jde k známým a příbuzným, ale ani tam ho není. Smutně vrací se zpět do své tiché světničky — tu tleská ženich na její dveře. To jest tajuplný pokynem pro tebe, panno, abys nehledala

milovaného svého Ježíše ve světě, nýbrž samotě.

Panna, která miluje samotu, vystaví si ve svém srdci oltář, u něhož ráda pokleká a s andělům se přidružuje, aby Spasitele svého s nimi u oltáře srdce svého chválila, klaněla, pozorovala — any zatím ruce její pracují. »Panna myslí jen na to, co Páně jest«, praví sv. Pavel. Byť i byla tělem svým na zemi, srdce její povznáší se k nebi. Vyhledává k jiným na návštěvu málo, aneb vůbec nechtíc, a jako poustevník ve svém příbytku modlí se a pracuje, aniž se stýká se světem, tak i panna žije uprostřed světa, aniž se s ním zajímá.

Panna nevyjde nikdy z domu, aby se živě nebyla pomodlila a ochraně Boží. Panny Marie poručila. Netouží znáti jiné cesty, leč do chrámu Páně, nebo když z poslušnosti někam jíti musí. Jako andělové s nám ubohým lidem sstupují, jen když je Pán Bůh pošle, a pak ihned zase k trůnu Božímu se navracejí, a jako andělé i na zemi jsouce stále patří vzhůru k Bohu, který v nebi jest, tak jest i život zbožné panny.

Abys si pak samotu hodně zamilovala, abys, co o ní soudili svatí!

Sv. Jeroným: »Ó samoto! Květiny

Kristovy nádherně v tobě kvetou. V tobě leží stkvostné kamení, z něhož vystavěno jest město velikého krále. Ó krásná osamělosti, která se chlubiti můžeš nejdůvěrnější obcováním s Bohem! V tobě jest snadno líbezně odložití tíži těla a povznést se k jasnému světlu nebeskému.*

Sv. Basil: »Kdo dospěl kdy k dokonalosti, docílil toho osamělosti.*

Bl. Tomáš Kempenský: »V osamělosti tekou proudem slzy, v nichž se člověk obmývá a očisťuje, a svému Stvořiteli tím více se blíží, čím více se vzdaluje hluku světa.*

Sv. Chrysostom: »Duch sv. vyvolil sobě samotu za své nejmilejší sídlo.* Velmi krásně píše o samotě posvátné opat Maurus Wolter (Psallite sapienter, IV. sv. str. 24): »Chrání člověka před zlými myšlenkami, dráždidly a příklady jako přístav námořníka před bouří a úskalím; jako přístřeší nočního chodce před hady a propastmi. Ba co více. Ne dosti na tom, že spásu duše bezpečně chrání, nýbrž ji také usnadňuje; podává novou milosti a neobyčejně bezpečné prostředky k rozmnožení ctností. Nejen že vysvobozuje z pout světa, nýbrž zdobí duši čestným řemeslem, který ji k nebi upoutává.*

Abys pak samotu našla, není zapotřebí

vydati se do tmavé jeskyně, aneb na poušť někam, aneb do kláštera. I ve světě můžeš nalézt samotu, chceš-li jen. Když se sv. Filip Nerejský chtěl uchýliti někde na poušť, zjevil mu Bůh, že nemá Říma opouštět, nýbrž žiti tam jako na poušti. Jest to duchovní samota, která jest ještě mnohem lepší než samota tělesná. A v této duchovní samotě můžeš a máš, panno křesťanská, stále žiti, i když stojíš uprostřed hluku světského. Uvažuj proto o těchto pravidlech:

1. Nikdy nemiluj hluku světského, a nikdy nepřikládej srdce svého k marnostem a záležitostem světským. Čin vše tak, jako bys ještě dnes nastoupiti měla dalekou cestu do věčnosti.

2. Vzdal se i mezi dnem někdy, aspoň několik okamžiků od ostatních lidí v soukromí, abys duši svou do ochrany Bohu poručila; uprostřed zaměstnání světských odhlédni do svého srdce a potěš je v jeho odloučenosti od světa; představ mu radost a sladkost plynoucí z přítomnosti Boží.

3. Konej každoročně, pokud ti to možno, aspoň třídenní duchovní cvičení (sv. exercicie), při nichž vše spojení se světem úplně přeruší, a duši své dej zakoušeti blaha plynoucího ze spojení s Bohem.